

Regeringskansliet

Yttrande över Post- och telestyrelsens rapport Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster, Fi2026/00227

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker förslaget om ett statligt stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster i områden där marknadsmässiga förutsättningar för utbyggnad saknas.

Tillgång till robust och tillförlitlig digital infrastruktur är en grundläggande förutsättning för hållbar regional utveckling, konkurrenskraft, samhällsservice, krisberedskap och totalförsvar. För Västernorrlands län, med stora geografiska avstånd, varierande landsbygder och ett exportorienterat näringsliv, är fungerande mobil kommunikation av särskild betydelse.

Länsstyrelsen bedömer samtidigt att stödmodellen behöver utvecklas för att fullt ut möta förutsättningarna i län med stora avstånd och olika typer av landsbygder. Nuvarande modell riskerar att missgynna områden där marknadsmisslyckandet är som störst och där behovet av statligt stöd är mest omfattande. Regeringen bör därför säkerställa att stödmodellen utformas så att den möjliggör en geografiskt balanserad fördelning av medlen.

Länsstyrelsen anser vidare att trafikflödesbaserade kriterier bör kompletteras med kriterier som beaktar samhällsviktig verksamhet, näringslivets behov, totalförsvarsintressen och regional utvecklingsnytta. Särskild hänsyn bör tas till betydelsen av areella näringar, exportindustri, energisektor och besöksnäring, liksom till behovet av robust elektronisk kommunikation för krisberedskap och civilt försvar. Därutöver kan med fördel länsstyrelser och regioner ges en tydligare och mer formaliserad roll i identifieringen och prioriteringen av stödberättigade områden.

I avsnitten nedan följer ett antal synpunkter och förslag till justeringar av stödmodellen. Om de beaktas bedömer Länsstyrelsen att förslaget har goda förutsättningar att bidra till stärkt regional utveckling, ökad konkurrenskraft, förbättrad beredskap och mer likvärdiga möjligheter till digital kommunikation i hela landet.

Synpunkter på stödmodellens utformning

Tilldelningsmodellen riskerar att motverka stödets syfte

Länsstyrelsen ser en risk i att hela landet föreslås utgöra ett gemensamt utlysningsområde där projekt rangordnas utifrån lägsta stödkostnad per kilometer.

Kostnaderna för utbyggnad är generellt högre i områden med långa avstånd, låg befolkningstäthet och begränsad befintlig infrastruktur. Dessa förutsättningar gäller delar av Västernorrlands län.

En nationell rangordning som ensidigt premierar kostnadseffektivitet riskerar därför att leda till att stödet i huvudsak tillfaller områden där utbyggnad är billigare att genomföra. Konsekvensen kan bli att de områden där marknadsmisslyckandet är som störst får begränsad del av stödet.

Länsstyrelsen anser därför att stödmodellen bör kompletteras med mekanismer som säkerställer en geografiskt balanserad fördelning av medlen.

Behov av geografisk viktning eller regional fördelning

Länsstyrelsen anser att regeringen kan med fördel överväga:

- regionala delutlysningar,
- geografiska kvoter eller fördelningsnycklar,
- ett obligatoriskt viktningssystem som kompenserar för landsbygders högre utbyggnadskostnader.

Sådana mekanismer skulle bättre bidra till att uppnå stödets uttalade syfte att minska geografiska skillnader i tillgången till digital infrastruktur.

Trafikflöde bör kompletteras med samhällsstrategiska kriterier

I stora delar av norra Sverige fångar trafikvolym inte fullt ut ett stråks samhällsekonomiska betydelse. Vägar och järnvägar med relativt låga trafikflöden kan samtidigt vara avgörande för:

- skogsbruk och skogsindustri,
- energiförsörjning,
- besöksnäring,
- samhällsviktig verksamhet,
- krisberedskap och totalförsvar.

Länsstyrelsen anser därför att trafikflödesbaserade kriterier bör kompletteras med bedömningar av samhällsviktig funktion, näringslivsbetydelse och regional utvecklingsnytta.

Näringslivets behov behöver beaktas tydligare

Västernorrlands näringsliv är starkt beroende av fungerande digital kommunikation även utanför tätorter och etablerade verksamhetsområden.

Skogsbruk, processindustri, energisektor, entreprenadverksamhet, rennäring, transporter och besöksnäring använder i ökande grad digitala lösningar för styrning, övervakning, logistik och säkerhet.

Länsstyrelsen bedömer att den samhällsnytta som skapas av förbättrad mobil täckning i dessa miljöer riskerar att underskattas om prioriteringsmodellen främst baseras på antalet hushåll och arbetsställen i direkt anslutning till berörda stråk.

Modellen bör därför utvecklas så att även areella näringar, spridda verksamheter och strategiskt viktiga näringslivsstråk beaktas.

Krisberedskap och totalförsvar bör ges större vikt

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla betydelsen av robust elektronisk kommunikation för Sveriges civila försvar.

Västernorrland har en strategisk roll genom sina transportkorridorer, hamnar, energianläggningar och industriella verksamheter. Tillförlitlig mobil kommunikation är avgörande för

ledning, samverkan och informationsöverföring vid kriser, samhällsstörningar och höjd beredskap.

Länsstyrelsen anser att totalförsvars- och beredskapsperspektivet bör integreras tydligare i stödmodellens prioriteringsgrunder.

Regionala aktörers kunskap bör tas till vara

Länsstyrelsen anser att länsstyrelser och regioner kan tas tillvara i processen för att identifiera och prioritera stödberättigade områden.

Regionala aktörer besitter omfattande kunskap om bl. a regionala utvecklingsstrategier, näringslivets behov, samhällsviktig verksamhet, landsbygdsutveckling, totalförsvarsintressen och regional infrastrukturplanering. Denna kunskap kan med fördel tas till vara genom ett formaliserat samrådsförfarande inför fastställandet av målområden.

Strategiska stråk i Västernorrland

Länets strategiska väg- och järnvägsstråk, däribland E4, riksväg 90, Ostkustbanan, Mittbanan, Ådalsbanan och Botniabanan, är viktiga för arbetsmarknadens funktion, godsflöden, industriell verksamhet och samhällsviktig service. En förbättrad mobil täckning längs dessa stråk kan bidra till stärkt regional konkurrenskraft, förbättrade förutsättningar för arbetspendling och regionförstoring, ökad attraktivitet för företagsetableringar, stärkt digitalisering inom näringslivet samt ökad robusthet vid samhällsstörningar och höjd beredskap.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med utvecklingsstrateg Malin Nyqvist Ljungberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Karin Frejarö, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.